

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Rob Graaf
Titel	Geslacht
Jaar	2004
Uitvoering	Dood Paard /

Copyright (C) 2004 by Rob Graaf

GESLACHT

Rob de Graaf
geschreven voor Dood Paard
2004

Yokram
Chra
Attergal
Kilo

1.

Yokram, Chra, Attergal en Kilo

[In het huis van Chra en Yokram. Aan het eind van de avond. Ze hebben flink gegeten en meer gedronken dan goed voor ze is. Alleen Kilo is volkomen nuchter.]

Attergal

...Dus toen heb ik gezegd: dan houd ik er mee op
Het zijn misschien slappe principes, volgens
jullie, maar het zijn wel mijn principes en dus
neem ik de consequenties...-

Dat zei ik - en ik ben opgestaan en weggelopen en
dat was dat

Exit carrière, maar wat kan mij dat schelen?

Chra

Ja
Nee

Attergal

Toch?

Yokram

Je moet niet zoveel roken, Chra

Chra

Vroeger vond je dat juist mooi
Roken
Vrouwelijk roken

Roodgeverfde lippen en dan zo'n sigaret ertussen
Aantrekkelijk, noemde je dat
Vroeger

Yokram

Ik hoef jou toch niet te zeggen dat vroeger
voorbij is
Je moet niet zoveel roken, dat is wat ik nu vind
Bruine tanden, krijg je daarvan
En je weet wel wat nog meer allemaal
Je zou trouwens ook iets minder moeten drinken
Al die alcohol gaat op je heupen zitten

Chra

Wat ik allemaal moet van jou
Weet je wat jij moet?
Jij moet eens naar die WC lopen, aan het eind van
de gang links - er hangt daar een spiegel en daar
kijk je dan in en dan ga je eens een aantal dingen
bedenken die jij zou moeten doen of laten
't Spijt me voor je, Yokram
Maar je leeft met mij
Met iemand die echt bestaat en die allerlei
eigenschappen en gewoonten heeft waar je 't
misschien niet mee eens bent, maar die nu eenmaal
bij haar horen
Met mij heb je te maken, en niet met een babypop
van roze gummi
Die je het leuke jurkje aan kunt trekken en het
mooie karaktertje in kunt blazen dat jou goeddunkt
Hé, Attergal
Wat vind jij?
Vind jij mijn heupen ook te zwaar?
Nee, hè...-
Jij niet
Jij vindt daar niets van...-
Wat heeft hij?

Hij kijkt zo...-
Zo leeg en zo treurig
Vindt hij het wel leuk, hier?

Kilo

Yes, I...-
I like...-

Attergal

Ja, hoor, hij vermaakt zich
Hij is het gewend
Hij verstaat er niet veel van, maar hij let op de
gezichten en dan krijgt hij toch iets mee

Kilo

Yes

Attergal

Een indruk, van hoe de mensen zijn en van wat ze
zeggen

Yokram

We mogen blij zijn dat hij de taal niet spreekt
En dat hij de indruk die hij van ons krijgt rustig
voor zichzelf houdt

Chra

Het moet toch moeilijk zijn

Attergal

Ja... zeker...
Maar ik probeer het gewoon
Ik moet het doen
Ik heb A gezegd en ik ben geen wegloper
Niet als het om de echte, grote dingen gaat

Chra

Ik bedoelde eigenlijk dat het moeilijk is voor hem
Hier, zo met jou... en vroeger ook, natuurlijk
Is hij gemarteld?

Kilo

No
Es que...-
In my country...-

Chra

Laat maar, jongen
Je hoeft voor ons geen moeite te doen

Attergal

Hij is gevlucht, dat zei ik toch net al?
Gevlucht voor het rechtse klimaat, en voor
allerlei andere dingen

Yokram

Voor Chra moet je alles altijd twee keer
uitleggen, Attergal
Ze heeft twee hersenhelften, snap je
En pas als die het allebei hebben opgevangen kan
ze er iets van combineren

Chra

Ik zie wel iets aan hem
Ik zie het aan je ogen
Kilo
Is dat een gewone naam, in Chili?
Ik zie dat je dingen hebt meegemaakt
Ze hebben je iets aangedaan
En op een dag ga je mij vertellen wat, precies
Was het iets met politiek, waarvoor ze je hebben
gepakt?
Of ging het om iets puur persoonlijks?

Yokram
Het persoonlijke is politiek

Chra
En jij hebt van allebei geen verstand

Yokram
Je maakt hem bang, die jongen
Als jij te dichtbij komt, dat werkt verlamdend
Dat weet ik uit ervaring
Een negatief aura
De kus van de spinnenvrouw
Dat is toch iets? Wat ook al weer? Een boek?
Rusland, of zo?
Of nee...- Zuid-Afrika...-

Attergal
We gaan weg
Ik moet morgen vroeg van alles doen
Vergaderen, weet ik veel

Yokram
Maar je bent nu toch geen wethouder meer?
Dan zul je 't wel rustig hebben, toch?

Attergal
Ik zit nog steeds in commissies en zo

Chra
Niks over werk
Over werk wil ik niets meer horen - dat zijn van
die dode punten in een gesprek
Van die wakken in het ijs
Hé, Kilo
Drink je echt niet? Ook niet één klein glaasje?
't Is hele oude grappa, hebben we zelf ergens
opgescharreld bij een boerenhoeve in Toscane

Dat is een hobby van ons
Wij zijn goed in hobby's
Wij genieten, Yokram en ik

Kilo

No, gracias
Don't want

Attergal

Dat ben ik dan, hè
Zodra ik 's ochtends wakker word denk ik meteen
aan werk - aan mijn agenda en aan al die
schema's... weet ik 't...
Dat is zo mijn gewoonte
Ik denk nog steeds te structureel
Zie alles in beleidstermen

Chra

Hem ook?

Attergal

Hem?
Nee
Hij is mijn uitzondering
Hij is een wilde rilling, hij belichaamt mijn
hunkering naar de natuur

Yokram

Hoeveel schelen jullie?

Chra

Wat doet dat er nou toe?
Jij en ik, wij schelen maar anderhalf jaar
Tot harmonie heeft dat niet geleid

Attergal

't Maakt mij niet uit, hoor

Alsof ik daarmee zou zitten...
Kilo is twintig jaar jonger dan ik
Hij is begin twintig, en ik ben in de veertig, dat
weet je
Mooi verdeeld, toch?

Yokram

En dat leidt niet tot...-

Attergal

Nee, hoor
Als je dat bedoelt...-
Ik kan nog goed meekomen

Chra

Misschien een leuk idee voor jou, Yokram?
Twintig jaar jonger dan jij is nog steeds niet
écht jong
Maar het zou wel een belevenis voor je zijn
Als je hart het aan kan

Yokram

Je zou raar opkijken als ik het deed

Chra

En jij zou raar opkijken van wat ik dan zou doen

Yokram

Denk maar niet dat ik nooit de kans gehad heb
Die meisjes van het eerste of het tweede jaar,
daar zit er altijd wel eentje tussen die zou
willen

Chra

Tegen de tijd dat jouw inleidende colleges voorbij
zijn willen ze niet meer, dat begrijp ik
Dan hebben ze inmiddels gezien hoe jij echt bent

Dan zijn ze op je uitgekeken
Dan doet die hongerblik die jouw ogen verduistert
ze niet zoveel meer
Dan hebben ze - heel instinctief - een vermoeden
gekregen van jouw menselijk tekort
Van dat uitgewoonde innerlijk en van die buik als
een gekookte vissenhuid

Yokram

Altijd is er wel eentje die zou willen, dat zeg ik
Zo'n warm prinsesje, met van die grote ogen en van
die borstjes als warme vogels - je wilt je hand
erop leggen om te voelen dat ze leven
Zo'n meisje, dat ruikt naar appels en naar mos
Schuldeloos is ze en toch zelfbewust
De wereld wil ze leren kennen en mij kijkt ze aan
Ik kan haar dingen vertellen, dat is zeker waar...
Ik heb ideeën over de eenheid van lichaam en geest
Over hoe je de waarheid benadert door je impulsen
te volgen
Over de mens die nooit mag vergeten dat hij een
dier is
Maar...-
Nee
Ik doe zulke dingen niet
Ik ben daar nooit aan begonnen
Je moet het zuiver zien te houden

Chra

Moet je dat?
Moet jíj dat?

Yokram

Dit is vermoeiend, Chra
Die holle oorlogszucht van jou
Dat is niet aardig voor onze gasten

Nou ja - Attergal is het allemaal wel zo'n beetje gewend
Maar het zou prettig zijn als je je een beetje inhield waar Kilo bij is
Weet jij veel wat hij allemaal al heeft moeten doorstaan?

Chra

Jij zit me dwars, met je gedominee over hoe het is en wat moet en niet moet
En die jongen - juist als hij zoveel meegemaakt heeft kan hij ons er nog wel bij hebben

Attergal

Zullen we dan toch maar gaan?

Chra

Hoezo? Waarom?
Het is toch goed, hier?
't Is al laat, dat weet ik
Maar het kan altijd nog later worden

Attergal

Waar verlangen jullie nog naar?

Chra

Alsjeblieft
Ga dan maar weg, als je zo begint

Yokram

Nee - dat is een hele goede vraag
En wat er zo goed aan is, is dat hij nauwelijks te beantwoorden valt
Verlangen
Wat is mijn verlangen?

Ik zou best willen proberen om daar een antwoord op te geven, maar dan moet ik wel zeker weten dat jullie het daarna ook doen

Chra

Kilo niet

Van Kilo kan je dat niet vragen - hij is nog niet taalvaardig

En bovendien hoeft hij nergens meer naar te verlangen

Al zijn verlangens zijn al vervuld: weg uit dat achterlijke land van hem - en hup, hier in een goedverwarmde woning met iemand die alles voor je regelt

Ziekenfonds en mooie kleren

Hij heeft de Derde Wereld-loterij gewonnen

En daar zit hij

Kilo

Kilo Bingo

Attergal

Zo moet je over hem niet praten, Chra

Dat is niet prettig - hij verstaat toch meer dan je denkt

En achterlijk is Chili niet

Ze hebben daar een hele oude cultuur gehad, met tempelcomplexen en...-

Chra

Ik kan toch alles zeggen wat ik wil?

Ik heb toch een soort natuurlijke charme?

Ik heb toch ogen die donker zijn en vol gevoel - en als ik lach, dan vergeet je toch dat ik eventueel wellicht ooit iets negatiefs gezegd zou hebben?

Toch?

Zeg niet dat het niet zo is

Want op zulke zekerheden bouw ik mijn bestaan

Yokram

Je hebt de ogen en de gratie van een paard, Chra
Een trieste, verwaarloosde merrie

Chra

Verwaarloosd door wie?
Ik - ik ben een vrouw
En ik heb een man die me ontkent
Een man met een lichaam dat een karikatuur is
geworden
Een man die elke dag leeft met angst voor de
waarheid

Yokram

Alsjeblieft
Laten we de waarheid er nu maar buiten houden
Die is voor ons allemaal niet te verdragen

Kilo

You want to go to my country?

Chra

Wat zegt hij?
Zo'n accent is wel aandoenlijk maar ik kan daar
verder niets mee

Attergal

De vraag was dus...-

Chra

...Wat we nog verlangen
Verlangen...-
Ik...-
Weet ik veel

Misschien verlang ik wel naar hem daar, diep van
binnen
Schrik maar niet, jongen
Ik weet heus wel dat dat er niet in zit
Ik bedoel het meer 'bij wijze van'
Zo'n jongen
Zo hulpeloos en zo uitheems
Eén groot litteken, is hij
Weerloos vlees
Dat maakt iets wakker

Yokram

Laat maar slapen, alsjeblieft

Attergal

We zijn nog altijd verliefd, Kilo en ik

Chra

Ja, zeg, wat wil je dan
Jullie kennen elkaar nog maar - hoe lang is het?

Attergal

Acht maanden en twaalf dagen

Yokram

't Is misschien raar dat ik het vraag -
En zo dadelijk kom ik op dat verlangen van jou,
maar toch eerst even dit -
Ik ben daar gewoon nieuwsgierig naar, dat kan ik
niet ontkennen
Hoe hebben jullie elkaar nu precies leren kennen?
Je hoort daar altijd zulke dingen over...-
Jij was daar dus met die delegatie, vanwege de
stedenband...-
En toen?

Attergal

Ik noem het toeval
Ik zou het de hand van God kunnen noemen, als ik
daar niet te agnostisch voor was
Er is daar in Santiago zo'n park
Tussen het gerechtsgebouw en het grote
spoorwegstation
- Heel Europees trouwens, dat station - net het
Gare du Nord -
En daar in dat park, daar ben ik op een avond een
sigaretje gaan roken
En toen...-
Toch, Kilo?
Zitten, op een bankje, en roken...-
En daar was jij

Kilo

El Parque de la Anunciación

Chra

Al die katholieken altijd, overal

Attergal

We hoefden niets te doen
Het waren de krachten die ons voort hebben geduwd

Yokram

Krachten?

Een goed geoliede wensmachine, zo moet je 't
noemen

Je zocht wat je vond en je kreeg wat je verwachtte
De waarheid is het lichaam, dat zei ik toch net al

Attergal

Ik weet niet... dat zijn van die concepten...-
Het is gewoon gebeurd, wat moet ik er nog meer
over zeggen?

Chra

Ik ben het eens met Yokram
Het is allemaal zo mechanisch en zo doelgericht,
bij jullie
Liefde zou een offer moeten zijn, een
onvoorwaardelijk vergeten
Liefde is geen plan, geen opzet, maar slaat in -
als een steen uit de buitenaardse ruimte
Zo moet het zijn - maar meestal is wat liefde
wordt genoemd niet meer dan een vorm van
dubbelzijdig egoïsme
Allemaal calculatie - zorg vooral dat je niet meer
weggeeft dan je terug krijgt
Zeker bij...- bij...-
Wat is dat nou, twee mannen
Sorry, hoor - ik accepteer alles, maar mijn
afkeer mag ik toch wel uit blijven spreken?
Een theoretische en principiële afkeer, is het,
niets persoonlijks
Want jij bent onze vriend, Attergal
En die jongen - die kan er niets aan doen
Het lam van de Andes
Egoïsme, zo noem ik het
Eerst de zenuwkramp en dan de satisfactie
Eerst wachten tot je contact hebt, in het donker
- en dan gelijk oversteken Jouw hand en mijn
hand... jouw tong en de mijne... een beetje
ongemakkelijk tasten...-

Yokram

Word nu maar niet te plastisch, Chra - we zien het
ook zo wel voor ons

Attergal

Jij benoemt het allemaal heel anders dan hoe ik
het meemaak, Chra
't Is echt niet enkel animaal, wat wij beleven

Kilo

No...-

Chra

Wat nou 'nee'?

Jij weet niet eens waar het over gaat, desesperado

Kilo

Lo quiero

Quiero a Attergal

Lo quiero por su personalidad - for who is he

No es solo satisfacción del cuerpo, sino también

un sentimiento - not only body, not only sex

He friend

He love

Attergal

Kilo...-

Yokram

Maar om op dat verlangen terug te komen...-

Chra

Alsjeblieft

Jouw verlangens interesseren niemand

Yokram

Ze gaan jou anders wel aan

Want jij komt er niet in voor

Chra

Dan gaan ze me dus echt niet aan

Yokram

Je moet het weten, Chra

Jij komt er niet in voor

Chra

Dat lieg je

Yokram

Dat is waar - ik kan niet zonder jou
Het ene schele oog ziet zonder het andere geen
diepte

Chra

Geef mij nog maar iets te drinken
Want Attergal gaat iets zeggen, dat zie ik aan hem

Attergal

Mijn verlangen is lang uitgegaan
Naar het terugwinnen van de geheime wereld van
mijn jeugd

De natuur - de warmte

Het moet, heb ik later begrepen, zijn begonnen
toen ik nog bij de Scouts zat - bij de Welpen

Elke woensdagmiddag kwamen we bijeen in een houten
noodgebouwtje

- Kennen jullie dat?

Die van gedoemd leven vergeven lucht in zo'n met
hardboardplaat beklede ruimte, die benauwdheid in
zo'n bruin lokaal, terwijl buiten de zon in alle
vrijheid straalt

Die geur

Verschrikkelijk besef van het tijdelijke dat
eeuwig is, van vergankelijkheid en van wat nooit
voorbij zal gaan...

In dat gebouwtje kregen we lessen over natuur en
moraal, en daarna was er tijd voor vrij lezen en
ook voor muziek - mooi was dat, al kon ik nooit
zoveel met die blokfluit

Bij ons thuis waren we bij de Jehova's Getuigen en
daarom wist ik zeker dat de wereld in haar laatste

dagen was, maar ik had gemerkt dat je die kennis
eigenlijk met niemand kon delen
Daardoor was ik een stil kind geworden
Ik kon wel behoorlijk zingen, in die tijd
Toen ik ouder werd is dat helemaal voorbij gegaan
Ik had daar bij die Scouts een vriendje
- Ik was, denk ik, twaalf en hij moet twee jaar
ouder zijn geweest
Een jongen die Tobias heette, ik zie hem nog
helder voor me
Hij had iets reptieligs, met zo'n bleke huid en
met een koude, vochtige aanwezigheid
Maar op de een of andere manier vond ik het toch
ook wel lekker als hij bij het determineren van de
inheemse plantensoorten heel dicht naast me kwam
zitten
Dat nattige en dat ongewassene, die veenlucht die
ik dan gewaar werd - dat gaf me iets - iets dat
met macht en met afhankelijkheid van doen had
't Is gek dat je zo jong al kunt verlangen naar
wat je nog niet kent, naar wat je nooit hebt
meegemaakt
Verlangen naar heel oude en heel grote dingen
Alsof je in je lichaam het geheugen meedraagt van
alle lichamen waaruit je bent voortgekomen
Verlangen is herinnering
Honger is wat doorgegeven wordt

Chra

En later is het ervan gekomen
Toen is het gebeurd, tussen jou en die bleke
salamander
Dat ga je ons nu vertellen, toch?
Wat zijn die homoverhaaltjes toch altijd
voorspelbaar

Attergal

't Is inderdaad zo dat, toen we een keer met de
Scouts op Pinksterkamp waren - ik weet niet meer
waar, in een of ander natuurreservaat was het, in
een of andere IJsselmeerpolder -
Er is toen...- ja, hoe zeg je zoiets...-
Met schaamteloosheid heb ik toch altijd problemen,
al zegt mijn verstand dat het goed is
Het kwam er in elk geval op neer dat ik toen een
keer samen met Tobias,
ergens ver weg van het terrein, in een zware, oude
eik geklommen ben
Zo'n mooie boom die je gerust stelt omdat hij er
altijd al geweest is en nooit zal vergaan
Een boom als een vader
Een boom als een stad
We klommen naar boven, onopgemerkt door de anderen
die een of ander woest achtervolgingsspel deden
We klommen en we klauterden - Tobias leidde en ik
kwam daarna, en mijn gezicht kwam steeds heel
dicht in de buurt van zijn kuit of knie
Wat was die jongen wit en mager
We vonden tenslotte een plekje, ergens hoog in de
schaduw tussen de stam en een brede, sterke tak
We konden niet anders dan heel dicht bij elkaar
zitten
We hijgden nog na van het klimmen
En toen...-

Chra

Kun je het samenvatten?

Attergal

Dat is nu juist zo moeilijk
Want wat er toen gebeurd is, dat kan ik eigenlijk
niet goed benoemen
Dat stond min of meer los van ruimte en tijd

Laat ik zeggen dat er daar onder dat bladerdek een
woordloze vereniging tot stand kwam
Het was een machtige ervaring
Primitief en alomvattend
Naakt en verboden

Kilo

Qué dices?

Chra

En vanaf dat moment was jij dus voorgoed verloren
voor de vrouwelijke verlangens

Attergal

Het mooie was natuurlijk dat alles wat ik
meemaakte kristalscherp weerspiegeld werd in die
jongen daar tegenover me, die jongen naast me,
boven me en onder me en in me
Tobias - de jongen met de huid die koud bleef,
ondanks alle verhitting
Jaren later heeft hij trouwens polio gekregen

Chra

Ik begrijp nu in ieder geval waarom je bij de
Groenen bent gegaan

Attergal

Ik weet wel dat het zielig klinkt, in deze tijd
Maar ik ben een idealist gebleven
Ik geloof in bomen, ja
Ik ben een najager van verre spiegelingen
Alles wat van waarde is ligt ver achter ons of nog
veel verder voor ons
Het nu is niets, is pijn en angst, is kale leegte

Yokram

En Kilo dan?

Hij bestaat - en daar zit hij
Hè, Kilo?

Kilo

Lo siento, pero...-

Chra

Hij schijnt alles te accepteren
Heb je 'm gedresseerd, of gedrogeerd of wat?

Attergal

Jullie interpreteren het allemaal anders dan hoe
ik het bedoel
Jullie kennen mijn werkelijkheid niet

Yokram

Niemand kent iets van een ander
We kunnen praten - dat is waar
Maar onze woorden zijn dikke gordijnen
Daarachter woont onze ware gedaante - ongezien en
eenzaam

Chra

Laten we naar buiten gaan
Straks wordt het licht en dat wil ik zien
Iedere nieuwe ochtend die je meemaakt geeft je,
heel even, de illusie dat je toch nog een ander
kunt worden dan wie je bent
Tegen de tijd dat de eerste nevel optrekt en de
dingen hun kleur en hun alledaagse gedaante
krijgen is dat ijle besef alweer vervlogen
Wat denk je Yokram, als je naar me kijkt?
Ik weet het wel, dus zeg maar niets
Ik zweer je: vanaf morgen ga ik minder eten

Yokram

Stil maar, Chra

't Is goed
Jij kunt zoveel zeggen, maar het is me allemaal al
bekend
Ik hoef het niet te horen

*****

2.
Yokram en Chra
*[In een strandpaviljoen. Regen klettert tegen de
ruiten.]*

Yokram

Wat wil je nog?

Chra

Niets meer
Het is winter

Yokram

Wat kun je nog?

Chra

Ik heb alles afgeleerd

Yokram

Wie denk je dat je bent?

Chra

Niet meer wie ik ben geweest

Yokram

Wat doen we hier?

Chra

Weet ik het?
Jouw idee was het dat we weg moesten gaan

Jij had blijkbaar bedacht dat er iets te doen valt, of te zeggen

Yokram

Die jas, die staat je

Chra

Zeg maar niets wat je niet hoeft te zeggen - ik hoor hoe hol het klinkt

Yokram

Vroeger deed de zee ons goed

Chra

Wat hoorde ik jou laatst nog zeggen over vroeger?
Vroeger is voorbij
Waar zijn mijn sigaretten?

Yokram

Je hoest 's nachts, in je slaap

Chra

Voor wat ik doe terwijl ik slaap wil ik niet verantwoordelijk gehouden worden

Yokram

De zee was goed - dat wisten we samen heel zeker
De zee in de winter, de zee in de nacht
Eindeloos en veranderlijk
Altijd zichzelf en toch nooit te kennen
Stil en gevaarlijk en alles omvattend
Zo was dat zwarte water
Blaka Watra

Chra

Ik heb het nu alleen maar koud, hier

Waarom heb je geen cognac besteld? Daar kom ik van
op temperatuur
Zit ik hier met witte wijn - alsof ik een of ander
weekbladlezeresje ben

Yokram

Alles kan nog veranderen
Ik kan alles opgeven
Ik neem mijn ontslag, ik ga schrijven
Jij verkoopt de zaak, en dan...-

Chra

Dan wat?
Dan hebben we alle tijd voor elkaar?
Dan kunnen we onze energie verliezen in spinsels
en bespiegelingen?

Yokram

Ik zeg het ook voor jou
Ik zie hoe moe je bent, vaak
Vroeger hadden we het altijd over een huisje op de
Azoren

Chra

Als je nu nog een keer 'vroeger' zegt, dan draai
ik me om en ik loop naar die auto en ik rijd in
mijn eentje naar huis
Dan zie je maar hoe je je redt

Yokram

We hadden een overtuiging, samen
'Doe wat je wil en doe alleen maar wat je wil,'
zoiets was het wat we altijd zeiden - maar het
klonk anders
Ik neem aan dat we daar echt in geloofden
En dan lachten we
Zo lachen, dat zou ik nu niet meer kunnen

Chra

Alles opgeven?
Nee, dat doe ik niet
Ik ben blij dat ik dat ik het bedrijf nog heb
Daar kan ik in verdwijnen
Daar heb ik meer aan dan aan die zee van jou
Of aan dat huisje in de bergen
Ik ben helemaal niet moe
En ik zou me trouwens helemaal niet kunnen
veroorloven om eruit te stappen
Als ik nu stop, dan zijn we morgen failliet
Alleen al voor wat wij samen drinken zal ik hard
moeten blijven werken

Yokram

Geloof jij er nog in?

Chra

In wat? In ons? Ik zal wel moeten
Zonder geloof geen leven en we zijn nog niet dood

Yokram

Als dat zo is, als je gelooft dat het nog door kan
gaan, dan zul je er toch ook iets voor moeten doen
Utopieën bouw je samen

Chra

Hou toch op, man, met je utopiegepraat
Wij wonen niet in een utopie maar in een huis
zonder ramen en met een dak dat lekt
Het is ons huis, dat moet wel, want onze naam
staat op de deur
En het ruikt er naar ons - een doffe en donkere
geur - lucht die stil staat
Utopieën

Ik heb je al eens gezegd dat ik ziek word van dat
lafhartige getheoretiseer
En ik wil niet altijd horen wat ik moet, van jou

Yokram

Kan me niet schelen
Ik blijf praten
Ik blijf investeren
Zo ben ik en daar ga ik me niet voor generen
Ik ben een intellectueel, Chra, dat weet je, en
intellectuelen die kijken, die zien, die oordelen
- en als het moet, dan handelen ze ook

Chra

Intellectueel?
Ach, man
Ach lieve, oudgeworden jongen
Verbeeld je nou maar geen verkeerde dingen
Intellectueel?
Nee
Intellectuelen schrijven boeken, of in ieder geval
artikelen
Intellectuelen formuleren iets wat niemand nog
bedacht had
Maar het enige wat jij kunt is af en toe eens een
boekje lezen, of enkel maar de flaptekst van een
boekje
En dat dan in je werkcollege navertellen

Yokram

Filosofie bestaat nu eenmaal bij de gratie van het
voortbouwen op wat al bedacht is

Chra

Filosofie bestaat bij de gratie van zelfstandig,
scheppend denken
En dat kun jij niet

Geeft niet, hoor, geeft helemaal niet - maar het
wil wel gezegd worden
Jij bent niet iemand die voortbouwt, jij bent
afhankelijk van regels en gebruiksaanwijzingen
Jij kunt nog geen ei bakken zonder eerst het
recept op te zoeken
En wat je over handelen zei, dat moeten we
helemaal maar liever vergeten
Hoe heette dat ene boek waar je laatst in zat te
lezen? 'Van A naar B en dan weer terug'
Dat is jouw handelen

Yokram

En toch

Chra

Toch blijf ik bij je, ja
Je hoeft me er niet aan te herinneren
Toch hunkert het lichaam naar de prothese
Toch blijft het deksel op de put
Afhankelijkheid
Wederzijdse afhankelijkheid
Een verbinding die niet meer los te wrikken valt

Yokram

Waarom deed je nou zoals je deed?

Chra

Wanneer?

Yokram

Toen die twee er waren
Attergal en...- hoe heet-ie...-

Chra

Ik deed zoals ik me voelde
Beroerd

Attergal...

Dat is dan onze beste vriend
Waarom kennen wij niet iemand die uit een wat
hardere steensoort is gehakt?
Wat is dat nou, zo'n broze pedo met van die
jongenskamerideaaltjes
Altijd bezig met ecologie en socialisme - dat
heeft toch geen ruggengraat? Geen kracht en geen
toekomst?
Green peace - daar word je toch beroerd van
Peace bestaat niet, hallo
Ze willen niet erkennen dat het kwaad regeert
Ze willen geloven in de mens, maar niet in de
hebzucht en de heerszucht van de mens
Attergal weet niet wat er in de echte wereld leeft
Hij maakt niet mee wat ik moet ondergaan
Het bedrijfsleven, dat is de wereld
Maar hij zit in een stoel te praten, bij daglicht
En als het donker is loopt hij als een zieke hond
zijn zogenaamde gevoel achterna

Yokram

Dat zeg je ook alleen maar omdat je
Omdat je...-

Chra

Omdat ik wát?
Omdat ik jaloers ben?
Jaloers op die mannen die maar doen en doen wat ze
willen?
Overall en met iedereen?
Kruipend door het struikgewas, hopeloos op zoek
naar iemand die het van ze hebben wil...-
Kom op - daar ben ik te volwassen voor
Ik weet dat seks een strijdmiddel in een oorlog is
En dat na iedere oorlog de fase van de
wapenstilstand komt

Daar zit ik nu in en daar zit jij
Stilstand
Bestand
Verstand

Yokram

Ik weet het niet
Er is de laatste tijd zoveel dat ik niet meer
weet, Chra
En toch
Toch wil ik iets
Ik wil iets, Chra
Ik wil iets anders
Ik weet dat we hier weg moeten - en zo dadelijk
gaan we ook - maar ook daar ben ik eigenlijk te
moe voor
Ik probeer het wel, maar ik kan het allemaal niet
meer
Mijn specialisme als onderzoeker is altijd de
verhouding tussen lichaam en bewustzijn geweest -
de perceptie van de wereld en de kracht om te
handelen
Wat beweegt ons, bij alles wat we doen? Waarom
zijn we nooit tevreden met waar we zijn en met hoe
het is? Wat is de bron van onze moraal? Zit die in
ons lichaam en in onze overlevingsdrift - of is
moraal alleen maar onderdrukking die ons door
anderen wordt opgelegd? Of is juist ieder van ons
zijn eigen onderdrukker? Moeten we verlangen naar
vrijheid of is er geen beter huis voor ons dan de
gevangenis die we de maatschappij noemen?
Jammer dat ik daar met jou nooit over heb kunnen
praten - het interesseert je niet, ik weet het
Maar ik weet de laatste tijd niet of het mij nog
veel kan schelen, allemaal
Wanneer ik naar mijn eigen leven kijk...
Ik kan alles lezen en alles begrijpen

En toch weet ik niets
Hoe het komt dat wij hier samen zitten en waarom
het is dat wij elke dag over dezelfde straat
blijven lopen, altijd hopen dat er straks een
hoek komt die we om kunnen slaan en altijd weer
teleurgesteld daarin -
Waarom dat zo is, dat weet ik niet - daar heb ik
werkelijk geen enkele verklaring voor
Ik kan me niet herinneren dat ik deze bodem, dit
gat, dit dode punt ooit heb gekozen
En toch dobberen we hier samen, willoos op het
lauwe water van de werkelijkheid
De man, de vrouw en de weerzin

Chra

Ik hoor dat je praat
Maar of je het ook tegen mij hebt...-

Yokram

Ik hoor bij je, Chra - die zekerheid hebben we
Maar het is niet makkelijk
Filosofie en getrouwd zijn
Dat verhoudt zich moeilijk tot elkaar
Nietzsche woonde bij zijn zuster op kamers
En Schopenhauer had een hondje
Ik weet het niet...-

Chra

Weet je wat het is, Yokram?
Ik heb een beetje zitten denken - al denk jij dat
ik dat niet kan
Ik zou die jongen
Die Kilo
Kilo van de Pampas, Kilo van de Rio Grande of de
Rio Plata
Kilo de Gaucho
Ik zou hem willen bevrijden

Hij is niet alleen maar een slachtoffer
Hij heeft recht op meer dan op dat roze halsbandje
dat Attergal hem om wil doen
Er zit een man in die jongen, dat zie ik gewoon
Maar Attergal zorgt wel dat die er niet uitkomt
Die wil alleen maar een huisdier

Yokram

Doe nou maar niet, Chra
Bemoei je er niet mee
Je hebt het met je eigen leven al zwaar genoeg
Andere mensen kunnen van jouw aandacht alleen maar
slechter worden
Kom, Chra - je hebt het koud en ik ben je man, het
is niet anders
Zullen we naar huis gaan?
Fles wijn opentrekken... 'plop' zegt de kurk...
vertrouwd geluid in de stilte...
Thuis
Begenadigd zwijgen - en vergeten waar we bang voor
zijn
En dan samen slapen, dicht tegen elkaar aan
We zullen elkaar beschermen, Chra, dat weet ik
Elkaar verwarmen en beschermen, als dieren in de
winter

*****

3.

Attergal en Kilo

*[In het huis van Attergal. Met hun kleren aan op
een opgemaakt bed.]*

Attergal

Je hoeft niets te zeggen, Kilo
Ik verwacht van jou geen instemming of commentaar
Blijf alleen maar zo kijken

Blijf zo liggen, dat is genoeg
Niet wie je bent is belangrijk
Maar wie ik kan denken dat je bent
Er zit zoveel in mijn hoofd,
Maar ik kan er geen eenheid in vinden
Alles heeft te maken
Met de warmte die ik ben kwijtgeraakt
De warmte en het niet weten
Ooit - ik weet het zeker, Kilo -
Ooit zijn er kleuren geweest die nu niet meer
bestaan
De lucht was scherp en schoon
Het licht was hard en helder, ook op grijze dagen
Ik hoorde ze praten
Het klonk alsof het over mij ging
Maar ik zorgde ervoor dat ze mij niet konden
vinden
Overal in het huis waren plekken
Ruimten, nauwelijks groter dan mijn lichaam
Daar wachtte ik - ik wist niet op wat
Op een straf of een beloning
Op een stem die me zou zeggen dat alles toch goed
was
Daar zat ik stil en ik probeerde hoe lang ik mijn
adem in kon houden - Lang en nog langer, tot er
vlekken kwamen voor mijn ogen
Mijn lichaam was de enige wereld waarover ik
heersen kon
Daar, in die verborgenheid, luisterde ik naar wat
niet kwam, daar legde ik mijn hand op mijn ribben
omdat ik het kloppen van mijn eigen hart wilde
voelen
Daar sloot ik mijn ogen en ik was ergens anders
Jij bestond toen nog niet, maar op die dagen ben
ik begonnen je te zoeken
Omdat toen, voor het eerst, het grote gemis zich
voelbaar maakte

De wereld reikte nog niet verder dan ik zien kon
Maar ook zonder dat ik iets wist wist ik dat daar,
voorbij die begrenzing, alles grillig was en
onbetrouwbaar
En dat zij, zij die er voor waren om mij te
beschermen
Om mij te omvatten met hun alwetendheid en met de
zwaarte van hun lichamen
Dat zij mij in de richting van dat gevaarlijke
onbekende wilde dwingen
Daarom had ik die geheime plekken nodig
Daarom moest ik zijn waar zij me niet zouden
kunnen vinden
Ik zat daar, in mijn zelfgekozen schemering
Ik zat op een harde houten vloer, ik boog voorover
en ik klemde mijn hoofd tussen mijn knieën
Zo hoefde ik niets te zien en niets te horen en
als ik maar lang genoeg wachtte, dan kwam er een
eind aan die stilte
Dan werd de blanke, lege ruimte ingevuld
Dan dienden ze zich aan, de andere stemmen
Stemmen, die niet aan mensen toebehoorden
Niet aan de mensen die ik zien kon
Stemmen die me vertelden wie ik was en wat ik mee
zou maken
Een brand zou ik bedwingen en een zee oversteken
In het licht zou ik staan en er zou geluisterd
worden als ik sprak
Dat was wat me werd gezegd
En bij alles wat ik deed zou ik worden vergezeld
Door een beste vriend, die alles voor me was
De lucht vulde zich met zijn gestalte, als met een
geur die van heel ver kwam
Een warme nabijheid
De held van mijn gedachten
Trouw als een schaduw en zo reëel als mijn wil

Ik wist dat hij er was, ergens in de ruimte,
ergens in de tijd
Ik hoefde hem alleen nog maar te vinden
Dat was weten
Dat was wat gloeide in de diepte van mijn lichaam
Gelukkig was ik niet, toen
Maar het was te verdragen
Omdat ik zeker wist wat er nog komen zou...-
Ik ben hem blijven zoeken - dat heeft jaren
geduurd
En ik heb hem gevonden, op al die plekken waar het
net zo schemerig was als in die geheime
kinderruimten
Je bent niet de eerste, Kilo
Ik heb jou al zo vaak ontmoet
En je bent al zo vaak weggegaan
Kom - laten we opstaan
Laten we samen naar buiten gaan
Dan hoef ik niet meer te praten
En jij hoeft niet meer te doen alsof je luistert

*****

4.

Chra, Yokram en Attergal

[In dezelfde ruimte als de eerste scène.]

Chra

De vorige keer dat we hier zaten...-

Attergal

De vorige keer...-

Ik had nog van alles willen zeggen, toen

Maar ik kreeg het niet voor elkaar

Schaamte, conventies... al die belemmeringen...-

Je voelt hoe er iets opwelt in je borst, maar de woorden komen niet en je houdt het voor je - het braaksel van je ziel komt er niet uit

Yokram

Dat wordt ook wel beheersing genoemd - en zoiets heeft zijn waarde
't Is soms goed om de dingen in te houden
Alles te zien en alles te weten, dat hoef ik niet

Chra

Dat is dan weer jouw ellendige zwakte
Jij bent bang voor ongeremdheid
Maar waarom moeten anderen daar onder lijden?

Yokram

Jij weet net zo goed als ik, Chra
Dat wij tweeën het alleen maar zo lang samen hebben kunnen uithouden
Doordat we de grenzen van onze openhartigheid altijd heel scherp hebben bewaakt

Chra

En nu is het tijd voor verandering, dat is wat ik zeg
Ik ben geen Jehova's, zoals Attergal, maar dat van die laatste dagen, daar heb ik wel iets mee
Niet in die dakgoot blijven staan, maar springen
Niet bang zijn - dat plaveisel daar vangt je wel op
We zouden eerlijk moeten zijn - zo eerlijk als onze ingewanden
Waarom heb je Kilo trouwens niet meegenomen, Attergal?

Attergal

Ik heb hem thuis gelaten, dat leek me toch beter
Hij zat een spelletje patience te doen op zijn
nieuwe notebook
Er is teveel dat hij niet begrijpt van hoe wij
zijn
Hij heeft nog iets naïefs, merk ik, een
transatlantische verwondering
Die wil ik hem niet afnemen

Yokram

Had je hem dan niet beter daar in Santiago
kunnen laten?

Chra

Hou alsjeblieft op met die stuitende
letterlijkheid

Yokram

Het ging toch om eerlijk zijn en alles zeggen?

Chra

Het gaat om mijn vrijheid en niet om jouw
benauwenis
En het gaat erom dat ik vind dat hij iets
belichaamt, hij met zijn krottenwijkverleden
Hij heeft iets primairs, iets van ongepolijste
wijsheid
- Jij ziet dat misschien niet, Attergal, omdat
jij op andere dingen let, maar ik heb een indruk
van hem gekregen
Hij doet me denken aan iets wat ik zelf
misschien ooit geweest ben, maar nu niet meer
Iets van wilde bloemen en stug gras en niet
aangelijnde dieren
Vroeger...-

Yokram

Dat woord is door jou verboden verklaard

Chra

Maakt me niet uit
Vroeger, zei ik, gingen de dingen vanzelf
Wat je lichaam wilde, wat je mond te zeggen had
- je hoefde er niet over na te denken
Nu hebben we zwarte longen en een hoofd vol
kennis
Nu gaat niets meer zonder moeite en stoten we
ons voortdurend aan de wereld
En hij - hij is voor mij een teken van dat
vroeger dat voorbij is

Attergal

Binnenkort gaat hij op cursus
Om de taal te leren
Het is een heel project, maar we zitten op
schema
Wat wilde je eigenlijk zeggen?

Chra

Wanneer?

Attergal

Daarnet
Je zei...-

Yokram

De vorige keer dat we hier zaten...-

Chra

Ja - wat ik gezegd heb, dat weet ik heus nog wel
De vorige keer, zei ik, zijn we ergens blijven
steken

Attergal

Ik laat mijn nul-zes trouwens aan staan, als
jullie het niet erg vinden

Yokram

Je moet je een beetje rustig houden, Chra
Je weet wat ze hebben gezegd

Chra

Ik mag toch wel denken? Hardop denken?
Dat jij het niet wil horen, dat is jouw probleem

Yokram

Je mag je niet opwinden, dat is alles wat ik zeg

Attergal

Wat is er dan met je?
Van wie mag je dat niet?

Chra

Eet alsjeblieft gewoon je bord leeg, Attergal
En stel me zulke vragen niet

Yokram

Chra zit al twee weken ziek thuis, maar ze wil
het niet weten

Chra

Is dat nou echt nodig?
Moet jij nu echt altijd voor mij bepalen wat ik
doe en wat ik zeg of niet zeg?

Yokram

Je kunt er beter gewoon over praten

Attergal

Wat is het?

Chra

Ik heb dikke klieren; ze weten niet waar het
vandaan komt

Attergal

Maar je mag wel gewoon drinken?

Chra

Jezus
Begin jij ook al?

Attergal

Ik vind helemaal niet dat je er slecht uit ziet
Magerder, misschien, en een beetje bleker
Maar dat staat je goed

Yokram

We gaan deze winter een paar weken naar Zuid-
Afrika
Om uit te rusten

Chra

Hè, hou toch op
Wat kan hem dat nou schelen
Al die details
We moeten het over de dingen van het leven
hebben

Yokram

De dingen van het leven zijn details
Een ordeloze opeenvolging van details - uit meer
dan dat bestaat het niet

Attergal

Lijkt me leuk

Chra

Wat?

Attergal

Zuid-Afrika

Durban en Pretoria schijnen heel mooi te zijn
Heel negentiende-eeuws
Daar houd ik van, dat weet je
Koloniale bouwkunst

Chra

Ik heb nooit begrepen dat iemand in een gebouw
iets anders kan zien dan gewoon een ding van
steen met een deur er in
Wat kan daar nou mooi of lelijk aan zijn?
Maar dat zal ook wel weer aan mij liggen
Chra, de ongevoelige
Chra, de botterik
Zeg het maar, jongens, ik kan het hebben

Yokram

Rustig nou maar, Chra
Anders krijg je weer koorts
Hoe is het eigenlijk met je, Attergal, sinds
je...-

Attergal

Sinds ik geen wethouder meer ben?
Ik mis het wel - en toch voelt het goed
Leeg, maar bevrijd
Bij ons in dat stadsdeel gebeurde eigenlijk
nooit iets
Ik ging over de stratenaanleg - moest ik
beslissen of we rode of grijze klinkers zouden
nemen
Daarvoor heb je dan ooit de kraakbeweging
verlaten en daarvoor ben je bedrijfseconomie

gaan studeren - op een dag begrijp je jezelf
niet meer
Dan ben je vergeten waar je tegen was, ooit

Chra

Waarom wilden ze je weg hebben?

Attergal

Omdat ik de oppositie opzocht
Ik geloof in de kracht van de buitenstaander
Ik houd meer van machteloosheid dan van macht
Stadsdeelpolitiek - het lag me niet
Ik wil kritisch zijn, commentaar leveren - ik
wil de grote verbanden zien
Praktisch handelen, dat interesseert me minder -
wat kan mij zo'n parkeerhaven schelen

Chra

Makkelijk, is dat

Attergal

Dat is juist helemaal niet makkelijk
Dat is moeilijk, omdat het radicaal is
Yokram begrijpt dat wel, omdat het gaat over een
levenshouding
Beschouwen is het hoogste - een soort hedendaags
boeddhisme, dat is wat ik nastreef
Het punt is alleen dat ik toch ook iets moet
hebben om van te leven
Ik snap trouwens niet waarom hij niet allang
gebeld heeft

Yokram

We zijn allemaal...-

Chra

Nee

Ik niet, niet ik
Ik wil niet horen bij wat 'wij allemaal' zijn -
niet als jij dat zegt
Ik wil een ander zijn dan jij, dat is mijn
zelfbehoud

Yokram

Wij zijn allemaal al over ons hoogtepunt heen,
sociaal
'Te vroeg getopt', zo noemen ze dat in de
duivensport
Met veel moeite hebben we die soufflé omhoog
gekregen
En nu staan we te kijken hoe hij langzaam inzakt
Ik weet net zo goed als jullie dat het allemaal
niet meer komt
Wie en wat ik nu nog niet ben
Die en dat zal ik nooit meer worden

Attergal

Voor mij is dat toch anders, misschien
Bij mij is er toch nog van alles in beweging
Ik heb Kilo, op wie ik kan hopen
Kilo is de kabel die mij aan het heden bindt
Een lijntje naar de toekomst, dat durf ik te
geloven

Chra

Een soort laatste kans-onderwijs

Attergal

Jullie vinden toch ook dat ik er beter uit zie,
tegenwoordig?
Ik ben afgefallen en ik draag nu lenzen
Dat komt toch doordat ik met hem ben
Door zo'n jongen laat je het allemaal minder
vallen en zakken en hangen

En hij ziet ook van alles in mij, al spreekt hij
dat nooit zo uit
Ik voel het gewoon, ik voel het in het donker

Chra

Sorry, hoor, maar Yokram heeft het wel over iets
anders
Niet over vet en brillen en ook niet over zo'n
mais-eter die asiel zoekt in jouw linoleumflatje
Yokram heeft het over hoe we van binnen langzaam
hard en droog worden, als oude rubber

Yokram

Het maakt niet uit, waar ik het over had
't Enige wat ik bedoel is...-
Ik heb de laatste weken een paar keer dezelfde
droom gehad
't Gaat ongeveer zo: ik zit in een lege kamer,
op de grond - en pas na een hele tijd zie ik dat
die kamer wel hele hoge ramen heeft maar geen
deur
En net als ik me afvraag hoe ik er dan binnen
ben gekomen zie ik dat jij daar ook bent, Chra,
en ik wil iets tegen je zeggen maar op de een of
andere manier versta jij me niet - doordat er
geen geluid uit mijn keel komt, of doordat ik
een taal spreek die jij niet kent
Dan word ik wakker en even, die ene minuut als
de droom al wel voorbij is maar nog niet
verdwenen, even is het alsof ik iets weet, alsof
iets verschrikkelijks zich aan me opdringt met
een onverdraaglijke helderheid, zo'n licht dat
het pijn doet...-

Chra

Ik ben moe
Ik moet gaan slapen

Nee - blijf jij maar zitten, Attergal
Ik weet zeker dat Yokram wil dat je nog niet
weggaat
Hij wil praten en tegen mij heeft hij alles wat
hij weet en gelooft en kan bedenken al gezegd
Ik kan niet meer doen alsof ik het nog eens
horen wil

[Chra af]

Attergal

Wat is er met haar?

Yokram

Slokdarm
Maag
't Zit overal
Maar ze wil het niet weten
Nog niet

Attergal

Wat hebben ze gezegd?

Yokram

Ze kan nog best een tijdje leven
Dus dat is het niet

Attergal

O?
En wat is het dan wel?

Yokram

Ik schrik ervan dat ik het allemaal zo makkelijk
aanvaard
Alsof ik gevallen ben en niet meer op wil staan

Een paar weken geleden had ik nog gesprekken met
haar over het huis op een eiland dat we ooit
zouden willen kopen
Maar nu kan het me niets meer schelen, allemaal
Nu liegen we samen over reisjes die we nooit
meer zullen maken
Om zo de leegte vorm te geven
En het kost me geen enkele moeite
Ik luister naar haar, ik kijk naar haar
Ik denk 'straks ben je dood' - en vervolgens
denk ik niets meer
Zwart, dof en leeg

Attergal

Misschien houd je gewoon niet meer van haar

Yokram

Ach, wat is dat nou
'Houden van' - ik ken geen begrip dat zo veel
gebruikt en zo weinig begrepen wordt
Wat zeg je, als je zegt dat je van iemand houdt?
Dat je een gewoonte hebt die je niet op wilt
geven? Dat er een muurtje is waarachter je uit
de wind hoopt te blijven? En dat muurtje noem je
'liefde' of 'verbondenheid'? Wat betekent dat,
dat houden van? Dat je je tevreden stelt met wat
je hebt en niet meer probeert te denken aan
alles wat je niet krijgen kunt
'Van iemand houden' - in de biologie komt dat
concept niet voor, omdat het geen enkele functie
heeft

Attergal

En toch is dat het woord
Toch heb je van haar gehouden

Yokram

Ja

Dat is in ieder geval wat ik al die jaren heb willen geloven

Van elkaar houden - als je 's nachts niet slapen kunt en je hoort het ademen van wat daar in het donker naast je ligt

Van elkaar houden - als je een gesprek met haar voert en ondertussen naar iemand anders kijkt die daar ergens achter haar loopt

Van elkaar houden - als je je tegen beter weten in nog weer eens overgeeft aan dat zwetende geschuif van de lichamen

Geslachtsverkeer van oude dieren - ook alweer zoiets dat in de natuur niet voorkomt

Ik geloof dat het enige waar je echt van kunt houden niet een mens is maar een herinnering - de herinnering aan iets waarvan je niet eens weet of het ooit bestaan heeft

Attergal

Ja

Zo is het, Yokram

't Is allemaal verbeelding en verleden

Dat heb ik ook aan Kilo proberen uit te leggen

Ik weet niet of hij het begrepen heeft

Yokram

Hij begrijpt je heel goed, volgens mij

Daarom belt hij niet

Attergal

Ik heb hem laatst proberen uit te leggen wat, volgens mij, sublimatie is

Dat daarom de politiek voor mij zo belangrijk is geweest

Maar - ik weet het niet...-

Of het nu aan hem ligt of aan mij of aan dat ik
zo slecht Spaans spreek
Maar hij begrijpt het niet
Hij wil me alleen maar aanraken
Ja, mij, ja
Daar hoeft je niet zo raar bij te kijken

Yokram

Ik probeer het me voor te stellen, dat is alles

[De telefoon van Attergal gaat]

Attergal

[in toestel]

Si

Hello... finally...

What?

Yes

Vengo

Llego a casa, si

hasta luego

Si...

Dinero?

Cuanto?

OK

Si

Hij wil dat ik naar huis kom

Hij voelt zich niet goed als hij zo lang alleen
is

Dat is voor hem teveel Nederland

Yokram

Hij wil je aanraken

Attergal

En ik hem, ja

Wat heb jij daar toch mee?

Yokram

Ik weet het niet

We zijn toch zo'n beetje even oud, jij en ik
Dus je zou denken dat het allemaal gelijk op zou
gaan

Maar het lijkt bij jou toch allemaal heel anders
te lopen

Als ik bedenk...- Chra en ik...-

Zeker - wij raken elkaar ook aan - maar begeerte
of verlangen komt daar echt niet aan te pas

't Is iets strikt lichamelijks, een soort
hormonale hygiëne - we moeten er allebei vanaf
en daarom doen we het

Je hebt een kale rots beklommen en daar lig je -
te staren naar een landschap vol littekens met
hier en daar een bosje helmgras of distels

Attergal

Kilo wil altijd - daar moest ik in het begin wel
aan wennen - ik ben soms meer van praten

Wat ik trouwens nog steeds vreemd vind is dat
hij zijn ogen er consequent bij dicht houdt...-
ik weet het niet, waar dat vandaan komt...-

Yokram

Als ik in de krant soms iets lees over 'twee
gevangenen in één cel'

Dan moet ik altijd denken aan hoe ik daar met
Chra die slaapkamer deel - hoe we samen op dat
brede bed liggen en ieder onze eigen plek
proberen te bewaken

Attergal

Ik moet gaan - maar ik zou me graag nog iets
voorstellen, samen met jou

Me iets herinneren over de dingen waar we
vroeger mee bezig waren, iets over leven zonder
uitzicht en daar tevreden mee zijn
Onze energie was negatieve energie, we geloofden
in afbraak en ontkenning
'Dit land is klaar, afbreken maar'
Zwarte muren en versplinterd glas - zo zag onze
grauwe biotoop eruit
Roken en wachten tot de politie komt
De ziekte vieren - de ziekte in je lichaam, de
ziekte in de wereld
Onrustig - en toch met een gevaarlijke kalmte, de
kalmte van wie alles ontkent, de kalmte van wie de
bodem heeft bereikt en zich daar thuis voelt
Wachten op de dood, op de nacht, op de rechtse
dictatuur die steeds dichterbij kwam
'Doe niets en houd je wonden open'
'To destroy is to create'

Yokram

Geloofden we dat echt, allemaal?
Ik kan het me niet meer zo precies herinneren

Attergal

Jij kende de formules
Jij was de grote theorieënbouwer
Jij wist waarom die deuren dicht moesten blijven
Jij zag de toekomst voor je: een nieuw
primitivisme, een wereld waarin iedereen leren
jassen droeg en alle huizen onverwarmd bleven
Kapitalistische armoede
Ik weet nog hoe ik me in stilte afvroeg of ik daar
wel paste
Ik deed met alles mee
Ik had me helemaal aangepast aan die zwartwitte
wereld

Maar in het geheim was ik verliefd op van die jongens in gescheurde broeken - jongens die stonken als honden omdat ze leefden zonder stromend water - maar ik liet van dat gevoel van mij niets merken want ik wist hoe onberekenbaar ze waren...-

Dat gevaar was opwindend

Yokram

Het bakstenen tijdperk
Het tijdperk van de ijzeren platen en de giftige regen
Wat een ellende
Ik heb het nu niet makkelijk, maar ik ben wel blij dat die tijd voorbij is

[Chra op]

Chra

Wat mis ik allemaal?
Wat is voorbij?

Attergal

Ik sta op het punt om weg te gaan, Chra

Yokram

Kilo heeft gebeld

Chra

Waarom komt hij niet hier naartoe?
Ik ben nu weer wakker en ik voel me beter
Is er nog koude rosé? Of anders bier, of zo...-
Wat maakt het uit - die slokdarm van mij is te moe om nog eisen te stellen

Yokram

Waarom ben je niet in bed gebleven?

Chra

Zeg niet dat je niet blij bent om me weer te zien

[De telefoon van Attergal gaat weer]

Attergal

[in toestel]

Ja...?

Yes

Si

Yes

OK

Si

Ik moet nu echt gaan
Anders begrijpt hij het niet

Chra

Zal ik met je meegaan?

Attergal

Hè?

Yokram

Chra?

Chra

Ach - nee

Laat ook maar

Sorry

[Attergal af]

Yokram

Ik zal maar niet vragen waar dat op sloeg

Chra

Dat zou ik inderdaad maar niet

Yokram

Je zou moeten begrijpen, Chra, hoeveel angst je aanjaagt als je zo naar binnen komt gestrompeld, zo onttakeld als een oude toneelspeelster bij daglicht

Ik houd van je, Chra, nog altijd - daar had ik het met Attergal over

En jij houdt van mij

Maar die liefde van ons is de liefde van de archeoloog voor de scherven

Je kijkt naar bijna niets, maar met veel wilskracht kun je nog zien wat het ooit geweest moet zijn

Chra

Waar hadden jullie het over?

Yokram

Liefde en onthechting, dat zeg ik toch

Zal ik je glas maar weghalen? Het is leeg

We hadden het over vroeger...-

Chra

Leeg?

Zorg dan dat het vol komt

Moet ik hier om alles vragen?

Yokram

Over onze 'fuck society'-fase, hadden we het
Toen we nog magere negativo's waren die halve liters gingen stelen in de avondsUPER

Over de zekerheden van die tijd, toen we de kleur en het verlangen dood hadden verklaard -

Toen ik jou nog niet kende

Chra

Ik wil er niets over horen
Waar ik niet bij geweest ben, dat interesseert
me niet

Yokram

Wat is er?
Waarom kijk je zo?

Chra

Ik heb pijn
Ik ben bang
Draai je om alsjeblieft
Ik wil niet dat je me zo ziet

Yokram

Ik heb alles al van je gezien, Chra
Daar zou je zoiets als zekerheid aan moeten
ontlenen
Ik steek mijn hand naar je uit en je moet wel
beseffen dat die hand van mij de enige is die
dat nog doet
Er is niemand anders, Chra, echt helemaal
niemand
Chra - hoor je wat ik zeg?

Chra

Nee - ik zit te denken

Yokram

Aan wat er met je gebeurt?

Chra

Nee - aan die jongen
Aan Kilo

Ik voel dat hij me nodig heeft

Yokram

Alsjeblieft, Chra
Alsjeblieft, zeg dat niet
Zeg dat niet en doe dat niet
Jij kunt jezelf niet eens redden
Dus laat een ander nu maar voor wat hij is

Chra

Jij zegt het en ik hoor het je zeggen
En toch moet ik doen wat ik doen wil

*****

5.

Chra en Kilo

*[In dezelfde ruimte als die van de derde scène.
Chra zit nerveus en ongemakkelijk op de rand van
het bed. Kilo staat of loopt een beetje heen en
weer.]*

Kilo

Qué bebes? Cerveza, té....

Chra

No...- yes...- tea...-
No Spanish, me....- No alcohol either...- ha ha
ha
It's OK with you?
Where Attergal?

Kilo

He works...- I don't know

Chra

Listen, you...- don't tell him I been here, OK?

There's no need to

Kilo

Why you come?

Chra

I don't know

I want to come...- to talk to you...-

Godverdomme, kan ik niet gewoon...-

Dat Engels, dat gaat niet

Can I speak Nederlands?

Kilo

Yes

Ja

I can understand

I go to language school now

And Attergal always...-

Chra

Attergal, Attergal altijd...-

Daar gaat het me juist om, jongen

Ik dacht aan hoe je hier zit, zo beklemd

Als een pad in een te klein terrarium

Heb je wel goed over alles nagedacht, toen je

daar in dat land van je nog lekker onder je

strooien hoed in de zon zat

Ik weet het niet

Ik dacht - misschien wil je wel eens praten

't Is toch anders, lijkt me, met een...-

Of maakt jou dat niets uit? Vrouwen, bedoel ik -

kan dat je echt niets schelen? Ik kan het me

niet voorstellen...-

Ik zag je zo kijken, toen, zo geknakt en dat

heeft me niet los gelaten

Weet je - ik zit ook klem in..- in allerlei dingen

Kilo

Perdón

Tengo que irme un momento

[Kilo af; Chra blijft gewoon doorpraten, alsof hij er nog is]

Chra

Ik heb altijd zo hard moeten werken om op mijn benen te blijven staan
En daarbij ben ik zo alleen geweest
Je hebt hem gezien - Yokram
Die is zo volkomen met zichzelf bezig
Hij heeft zogenaamd boeken gelezen
Hij heeft een visie op de wereld, schijnt het - al heeft hij aan mij nooit uit kunnen leggen wat het nu precies is, dat wat hij allemaal ziet
Samen nieuwsgierig zijn we allang niet meer
Wat ons bij elkaar houdt is alleen nog maar gewenning - of misschien moet je het wederzijds medelijden noemen
Compassie van de machtelozen
We blijven naar elkaar lachen, zoals apen doen wanneer ze willen laten zien dat ze niet op vechten uit zijn
Daarom woon ik in mijn honger
En daarom woont in mij de honger
Mijn lichaam gaat langzaam kapot, Kilo
Ik weet niet wat ik verder nog moet
Ik weet niet hoe ik het kan verdragen
Jij hebt dat toch ook, ik heb het gezien
Laten we...- Jezus, wat zeg ik allemaal
Kilo?

[Kilo op]

Chra

Wat zeg je tegen me?
Je moet iets zeggen
Ik vind jou zo'n vat vol zoete olie
Je mag me niet teleurstellen
Weet je echt niet hoe het voelt?
Echt niet? Nooit?
Ik heb nog iets zachts dat je aan kunt raken
Als je niet te hard duwt - want dan voel je mijn
botten
Kilo
Kom
Probeer het, alsjeblieft
Laat me niet voor niets gekomen zijn

Kilo

Please
I don't...-

Chra

Ja wel
Niet zeggen dat je dat niet wil
Hoe kun je zeggen dat je 't niet wil als je niet
weet wat het is?

Kilo

What is it you want?
You think I'm all alone?
You think I'm not happy?

Chra

Not happy? You?
Ja - precies
Daar gaat het juist om
Twee keer ongelukkig, dat is een basis, jongen

Wij kunnen elkaar bevrijden
Ik heb je zoveel uit te leggen
En ik zie, ik weet dat je het zult begrijpen
You
You honest
You nature
You butterfly, hoe heet het
I alone
I business woman, you know
Making money all the time
So sad

Kilo

I don't want money
Please...-

Chra

Nee - dat bedoel ik toch helemaal niet
Het enige
Het enige wat ik wel bedoel...-
Het is koud, Kilo
Het is koud en jij moet me vasthouden
Jij moet een man zijn, een dier
De pony waar ik op reed toen ik een meisje was

Kilo

It's better you go
Attergal comes home

Chra

Ik kom naar je toe
Ik kom kruipend naar je toe, Kilo
Als het kan
Als het mag

Kilo

Sorry

I feel bad
You must understand that I...-

Chra

OK
Niet zeggen
Ik weet het, ik begrijp het
Ik ben een gruwel voor je oog
Ik ben een vrouw, een Europees skelet
Een onbewoonbaar huis, dat ben ik
Een koude grot waaruit het doodsvocht komt
gedruppeld
En die grot, daar wil jij niet naar binnen
En jij loopt liever in de open lucht
Hoe heette dat park? Concepción...-

Kilo

Anunciación

Chra

Ach, man, wat kan mij dat schelen
Als jij niet naar mij luistert, wat heb ik dan
met jou te maken
Nog meer egocentrisme - dat verdraag ik niet

Kilo

You do not take me serious
I am no oil
I am a man

Chra

Als je een man was dan deed je wel anders
Dan zou je op zijn minst een poging doen om de
bloem die ik je voorhoud te plukken - al is het
ook niet meer dan een pluizige paardebloem

[Attergal op]

Attergal

Chra

Wat zie je eruit

Ik bedoel...-

Sorry

Gaat het?

Ik wist niet dat je hier zou zijn

Chra

Je moet het doen

Hij moet het doen, Attergal

Zeg jij het dan tegen hem

Hij moet het van me aannemen

Of heb ik nergens recht op?

Ik heb geen contact meer

Met niets en met niemand

Ik weet wat verrotting is

Laat me toch

En laat hem toch

Hij wil het

Hij wil het net zo erg als ik, alleen hij weet het
nog niet

Hij heeft nee gezegd

Hij heeft nee tegen mij gezegd maar ik ben al niet
kwaad meer

Attergal...-

Kilo...-

Please...-

Attergal

Kilo?

What happens?

Kilo

I do not know

Chra

Ik zal het je zeggen, Attergal
Ik kan alles wel zeggen want ik heb geen reden
meer om nog iets op te houden
Ik weet echt wel welke kant het met mij op gaat
't Is alleen maar...-
Ik weet niet hoe ik dat zeggen moet
't Is dat ik het die jongen gun
Ik zou willen dat hij meer meemaakt in zijn
leven dan dat vruchteloze mannengedoe van jullie
En - zeg maar niets, want ik geef alles toe
Ik geef toe dat ik het niet meer weet
Dat ik zo verschrikkelijk leeg ben, hier van
binnen
Dat daar een storm waait over een vernietigd
landschap
Daarom zit ik hier
Ik heb me aan hem opgedrongen, aan dat schuwe
dier
Ik heb het vanaf de eerste avond dat ik hem zag
al gewild
Maar ik was te beschaafd
Te getrouwd
Te gezond om eraan toe te geven
Maar vandaag kon ik denken: ik doe het
Eindelijk ben ik ziek genoeg
Laat mijn ziekte mijn bevrijding zijn

Attergal

Rustig maar, Chra
Het geeft allemaal niet
Wil je een glas aquavit of zoiets, om een beetje
bij te komen
O, nee - je mag natuurlijk niet drinken

Kilo

Es que no puedo comprender

Qué quiere esta mujer? Qué coño quiere esta
vieja de mi?

Chra

Wat zegt hij?
Godverdomme, wat is dat, wat hij zegt?

Attergal

Hij weet niet wat je van hem wilt

Chra

O, nee? O, nee?
Als ik het maar weet
Maar - ik had het kunnen begrijpen
Ik roep alleen maar weerzin bij hem op

Attergal

Misschien moet je straks maar...-

Chra

Straks? Weggaan?
Nee - ik ga nu
Hij wil mij niet en dat begrijp ik
Ik wil hem ook niet
Het was een bevlieging
De kreet van een dier in doodsnood
Het was niets, van niemand
Ik ga naar huis
Ik wrijf zelf mijn buik wel warm

[Chra af]

Attergal

Ik weet het wel, Kilo
Alles kan gebeuren en ik kan het niet voorkomen
Ik zou altijd bij je willen zijn
Je tegen alles willen beschermen

De deur achter me dicht doen als ik weg ga - en
weten dat jij op me wacht
Ik heb jou, Kilo
En ik ben nog nooit zo blij geweest met bezit - ik
schrik er zelf van
Ik heb jou
Maar hoe ik je vast moet houden, dat weet ik niet

Kilo
You take me to a dinner tonight
We go together
No Chra, no nothing
We forget everything
Olvidemos todo

*****

6.
Yokram en Kilo
[In het huis van Attergal.]

Yokram
I don't know what to say Kilo
I don't know what to say and how to say it
Why don't you tell me what you want to hear?
OK
If you prefer to be silent - I think you're right
Philosophy
That used to be my field
Philosophy
I used to believe in words
I used to think about words and wisdom all day
long
But my words are like words in an old language
A forgotten language that nobody speaks anymore

And my wisdom - it was like the air that's
quivering over a concrete highway on a hot
summer's day
From a distance you see how it moves
But once you come closer you cannot touch it and
it's disappeared
I'm learning to accept that all I once took for
real is just fiction
I've come to understand that silence and
detachment are the ultimate position
But yes - here I am - and I've come to talk
To talk to you
I've come to say sorry for Chra
You know, Chra
Something is wrong with Chra
So much is wrong with Chra
She's losing it all
Her feet are cold and she thought you could be
fire
She's mistaken
Why am I talking to you?
It's like spitting stones in the water
The water won't give you an answer
But still I feel obliged
I'm polite, I'm educated - so I talk
Chra and I
We walked in green pastures
Sun was shining and time didn't move because we
were the masters of our private universe and we
had declared that this should never change
But then it did change
Then the earth opened
All was black and deep and we were falling
And falling we are, for so many years now
Embraced we are - but it's fear that keeps us
close together - not a sense of intimacy
You understand, Kilo?

Chra tells me you understand so many things
You are a child of nature, Chra tells me
What do you think, Kilo
Is love just another word for fear?
I don't know you, Kilo
Deep inside I think you're just a dark-skinned
profiteer - but I would not dare to say it -
it's not the kind of thing that people like to
hear
I don't know you
Maybe you believe in this masquerade
Maybe you think Attergal makes you happy and
this is real
But I tell you - one day your imagination does
not work anymore
One day you cannot think of anything but this
small reality, this one room where you live
together
On that day you really are stuck together
If you don't want that, Kilo
If you don't want to be mutilated
If you don't want to become blind and paralyzed
and as voiceless as a fish
Then you must leave now
Attergal will understand
And Chra - she will get over it
Chra has me to lean on, hasn't she?
And I - I'm leaning on her, there's nothing to
say about that
I've come to say sorry, Kilo
To apologize for Chra
To apologize for all of us
To apologize for reality

*****

7.

Kilo

[In het huis van Attergal. Terwijl hij spreekt onderzoekt hij zijn eigen spiegelbeeld.]

Kilo

When I was young
They told me I was beautiful
They told me life would change
They gave me food, then they left me alone
When I was young
They told me to wait
To wait and see
To wait and be happy
When I was young
They told me all about Europe
They told me the cities were splendid
They told me the people were rich
When I was young
The water I drank tasted bitter
The words I spoke reached no-one
The words that were spoken to me came from far
away
When I was young
A mother caressed me and then looked the other
way
A father wasn't around
A knife cut my flesh
When I was young
I dreamt of going away
I dreamt of grey skies
I knew that one day I would find someone
When I was young
Now I am not so young anymore
Now I've learnt how to hide
How to bury what must be protected
How to pretend and how to accept

I went away
I found someone
Somebody
A body
I am loved
I came to Europe
I have a life
I know it's better now
I sleep in a soft bed every night and there's
someone who looks after me
Strange comfort in this land where I'm a
stranger
I know I must not complain
I know I should be happy
I know so many things now

*****

8.

Attergal en Chra

*[In het huis van Yokram en Chra. Chra ziet er
zwak uit en ligt op een bank.]*

Attergal

Toen ik die blauwe Air France-envelop zag wist
ik het eigenlijk wel
Ik zag wat ik niet heb willen zien
Het houdt op
Ik kan hem niet binden

Chra

Ik ben blij voor die jongen
Ik gun hem een leven
Jij bent alleen maar een fase, voor hem
Je moet hem wel wat geld meegeven, zodat hij
daar in die rimboe iets voor zichzelf kan
beginnen

Dat ben je wel aan hem verplicht, vind je niet?

Attergal

Je moest eens weten wat hij me gekost heeft

Chra

Wat had je dan gewild?

Betalen moet je overal, en altijd, en voor alles

Dat is de menselijke vloek

In de snackbar betaal je

Op het parkeerterrein betaal je

En in de liefde betaal je

Dacht jij soms dat jij het allemaal voor niets kunt krijgen?

Attergal

Wat is dat toch met jou, Chra

Als jij je mond open doet dan komt er bedorven ijs uit

Waarom zo koud en waarom zo giftig?

Is het echt nodig om mij zo heftig te verachten

Chra

Kun je een glas water voor me halen?

Nee - verachting is het niet, echt niet

't Is meer een soort verbazing

Iedereen doet maar, iedereen leeft maar

En ik ben de enige die gestraft wordt

Gestraft met een man die niet is wat hij zijn moet

Met een honger die al zoveel jaren niet meer wordt gestild

Met een lichaam dat van binnenuit vergaat

Attergal

Als je naar me had geluisterd had je begrepen

dat je niet de enige bent die het moeilijk heeft

Hij gaat weg, dat zeg ik je
Hij laat mij alleen
Hij gaat terug naar Santiago

Chra

Ik heb je wel gehoord
Voor mij is het nog erger dan voor jou
Ik heb hem nooit gehad, jij wel

Attergal

Niet weer die fantasie, alsjeblieft
Het is nooit aan de orde geweest en dat weet jij

Chra

Wat ik weet zijn de dingen die een vrouw weet
Een vrouw heeft inzichten die jullie niet hebben
Mannen zijn wezens van de daad, van de zucht,
van het ene moment en dan volgt de dood
Maar een vrouw - iedere vrouw - draagt de kennis
van duizend keer duizend generaties met zich mee

Attergal

Zei de kinderloze met de koude buik

Chra

Waarom ben jij zo tegen mij?

Attergal

Omdat ik weet wat jij denkt
Ik weet dat mannen voor jou in laatste instantie
niets anders zijn dan domme zaadhulzen - en daar
neem ik geen genoegen mee
Ik heb me aan hem gehecht en ik wil dat je dat
begrijpt

Chra

Gaat hij echt weg?

Godverdomme - dan ga ik ook weg bij Yokram

Attergal

Sorry?

Wat is de connectie?

Chra

Weet ik veel

Wat kijk je me nou aan?

Wat ben je nou voor een misfit, met je linkse ideeën en je warme handjes?

Ik weet het niet, Attergal...-

Ik weet het echt niet meer

Ik weet niet wat ik wil of wat ik bedoel - bedoel met wat ik zeg, bedoel met mijn leven

Maar ik weet wel dat ik er geen zin meer in heb om me als enige wél aan

de regels van de maatschappij te houden als verder niemand anders dat doet

Ik heb geen zin meer om iets op te houden

Zeker niet naar jou - jij staat nog altijd lager dan ik, hoe diep ik ook zou vallen

Ik...-

Jezus

Ik ben altijd een vrouw geweest van werken, van geld en van alles wat praktisch en tastbaar was

Niet dat weë gepraat van Yokram over fundamentele dingen

Niet dat blanke hout en die groene zeep van jouw linkse idealen

Zakenvrouw van het jaar wilde ik worden

En later, toen ik wel begreep dat dat er niet meer in zat

Gewoon een vrouw die zich staande wist te

houden, die wist hoe je niet failliet moet gaan

Maar het is allemaal voor niets geweest

Het is nooit iemand opgevallen

Ik voel hoe de waarheid zich van binnenuit
opdringt
Mijn lichaam is al bezig te verdwijnen
En als ik straks een half jaar dood ben zal
niemand zich nog herinneren dat ik heb bestaan

Attergal

Yokram zal het nog weten
Ik zal het nog weten

Chra

Jullie zijn niemand, dat bedoel ik

Attergal

Niet doen
Niet zeggen
Niet zo praten, Chra
Je hakt zelf de vloer weg waar je op staat

Chra

Ik ben niet bang meer om te vallen
Ik heb de bodem al gezien

Attergal

Wil je nog iets?

Chra

Ik mag geen drank meer, zeggen ze
Dus geef me in godsnaam maar thee
Of nee - geen thee, gadverdamme
Alcohol is het enige dat mijn organisme nog
verdraagt

Hé

Attergal

Kom nu eens naast me zitten
Overwin je weerzin - daar heb ik toch een soort
recht op

'Waar verlang je nog naar?' - dat was jij toch,
die dat vroeg?
We hebben het nooit helemaal gezegd
We hebben ons geschaamd

Attergal

Ik dacht dat hij het was
dat hij de vervulling was, bedoel ik
Ik bedoel - dat wilde ik denken
Je krijgt het niet, Chra
Je krijgt het nooit zoals je het had willen hebben

Chra

Ik ga bij hem weg
Als ik de kracht nog heb
Ik moet alleen zijn
Oude dieren zoeken een steen op om onder te gaan
liggen
Of een kuil om stil in te verdwijnen

Attergal

Ik weet niet of je...-

Chra

Nee
Dat weet je niet, nee
Omdat je niet weet wie ik ben en wie hij is

Attergal

Hij zorgt toch voor je?

Chra

Ach
Jaren geleden heeft hij zich aan me vast gesespt
Sindsdien ben ik de parachute die hem voor het
vallen heeft behoed

En net zoiets was hij voor mij - ik kan er nu even
geen woorden voor verzinnen
Maar het houdt nu op
Vlak voor het einde komt moeten we aan die
veiligheidspin of hoe heet zo'n ding trekken
En dan suizen we die laatste meters op eigen
kracht naar beneden

Attergal

Dat doe je niet, Chra
Je gaat niet weg
Je blijft
En hij blijft bij jou

Chra

Kreeg ik nu iets te drinken of hoe zit dat?

*****

9.

Yokram, Chra

*[Situatie als in de voorgaande scène. Chra ziet
er nog slechter uit en lijkt te slapen.]*

Yokram

Ik kan er vast aan wennen dat je niets meer
terug zegt
Straks praat ik tegen je en je bestaat niet meer
Straks kan ik van je maken wie je had moeten
zijn
Kan ik je bevrijden van die rimpels en die
weggezakte huid
Kan ik je karakter zachter maken en je stem
minder schel
Straks
Straks begint het pas
Weet je wat het is, Chra?

- Natuurlijk weet je dat
Jij begrijpt het allemaal
Jij weet zoveel, zoveel meer dan ik, denk ik
soms
Ook al heb ik al die boeken gelezen en jij niet
Jij weet het, Chra
Wij hebben ons één keer vergist
En vervolgens zijn we dertig jaar bezig geweest
die vergissing te camoufleren
Al die tijd hebben we willen geloven dat het
klopte, dat het waar was
Dat wij pasten bij elkaar
't Werd steeds moeilijker om vol te houden
Uit steeds meer barsten in het oppervlak kwam
steeds meer gif en vuil en wrok tevoorschijn
Maar we bleven bouwen en we bleven zwoegen
Ooit zijn we in blinde begeerte tegen elkaar
opgebotst en toen we eenmaal tot bezinning
kwamen waren we te vergroeid om ons zonder
bloeden los te scheuren
En voor bloed zijn we altijd bang geweest
Daarom moest het doorgaan
Daarom heeft het al die jaren geduurd
Maar straks houdt het op
Straks ben ik de overlever
Straks kan ik teruggaan naar dat begin
Dan word jij weer wie je toen was
Alleen maar lichaam en oog en geur en
ontvankelijkheid
Dan heb ik weer de wijsheid van een kind, dat
weet waar het warmte moet zoeken
En dit keer gaat het goed
Dit keer zal het goed blijven gaan
Dit keer is er geen werkelijkheid meer die alles
in de war brengt
Dit keer word en blijf jij mijn volmaakte
liefde, die ik bewaar in de palm van mijn hand

Dat gaat allemaal gebeuren, Chra
Als jij er straks niet meer bent

*****

10.

Yokram, Chra, Attergal en Kilo
[In dezelfde ruimte als de eerste scène. Chra
ziet er breekbaar uit, maar heeft kennelijk wel
gewoon meegedronken.]

Attergal

...Dus toen dacht ik: ik begin gewoon een
adviesbureau
Iets met policy making of implementatie of zo
Dat zijn toch dingen waar ik verstand van heb
Maar je weet hoe het is: je hebt kapitaal nodig
om te investeren
En omdat ik veel om sparen en de dingen
vasthouden gegeven heb is dat een probleem
Ik ben bij zo'n bank geweest
Zo'n groene bank, zo'n eco-lo-bank waar ze het
voor de wereldverbetering doen en niet voor de
winst
Maar die wilden ook een business plan zien
En - ja - sorry - dat had ik niet - dat is nog
in ontwikkeling
Dus dat ging mooi niet door, die financiering
Solidariteit is ver te zoeken, nowadays

Chra

Man, wat zit je weer door te zagen
Hoe gaat het eigenlijk met je idealen?

Attergal

Ik ben ze vergeten, daar moet ik eerlijk in zijn

Ze zijn verdampt, als de rook uit de
fabrieksschoorsteen die je vroeger toen je een
kind was met je oog probeerde te volgen, net zo
lang tot je het punt kon zien waarop hij
verdween

Chra

Hé, Kilo...-

Yokram

Hou je rustig, Chra
Je weet wat er gezegd is

Chra

Geen gepleegzuster als je blieft
Hé, Kilo
We hebben fijn gepraat, toch?
Ik had je bijna leren kennen

Kilo

I go, yes
I go back
My country...-

Chra

Laat je country nou maar zitten
Dat kan niemand wat schelen
Hier zijn we met onszelf bezig
Hé, Kilo...-
Can you put your hand on my belly? Here, where
it hurts the most?

Attergal

Niet doen, Chra

Chra

Waarom niet? Hij is niet meer van jou, dus jij hoeft je er niet mee te bemoeien

Attergal

Van mij?

Niemand is van iemand - dat is dan toevallig een principe dat ik me nog wél herinner

Hij is wie hij zelf wil zijn

En dat hij nu terug gaat vind ik...- ja, wat vind ik eigenlijk...-

Dat vind ik toch ook wel ergens wel goed

Chra

Zelfs in je lijden en in je verdriet ben je nog week, jij

Kilo

You get better soon?

Yokram

Chra is very ill, but we...-

Chra

Zal ik dat voortaan zelf uitleggen?

Yokram

Je moet er aan wennen dat je dat niet meer kunt, binnenkort

Attergal

Alles gaat anders dan we ooit hadden gedacht

Wat zegt jouw wijsbegeerte je daar over, Yokram?

Yokram

Filosofie is een soort ei, daar kom ik steeds meer achter

Een mooie en compacte vorm - maar zodra je 't
loslaat valt het kapot op de harde bodem van de
werkelijkheid
Ik kan het niet meer
Ik kan er geen les meer in geven
Ik heb me ziek gemeld
Ik zou gewoon voor Chra willen zorgen, maar dat
wil zij niet

Chra

Dat wil ik niet omdat je het niet kunt
Egocentrisme en zorg, die verdragen elkaar niet

Yokram

Biologisch gesproken is ons organisme eigenlijk
niet bedoeld om ouder dan vijftig te worden, heb
ik laatst gehoord
Als je er langer mee doorgaat houdt alles op te
functioneren
Je hersenschors en je prostaat
Je lever en je haargroei
Ik denk, als ik naar ons hier kijk
Dat voor onze geest hetzelfde geldt
Ons zie ik niet meer iets nieuws bedenken of een
onbekende weg in slaan

Chra

Dat zeg je tegen mij?

Yokram

Sorry, Chra
Je weet dat ik jou geen pijn wil doen
Jouw situatie is...- bijzonder
Maar ik praat in het algemeen en dat moet je
begrijpen

Chra

Algemeen? wat betekent zo'n woord?
Je bent toch ook niet in het algemeen getrouwd,
maar met mij en met mij alleen?
Schenk dan aandacht aan mij en heb het over mij
en over jou en mij

Yokram

Chra, ik...-

Chra

Nee - ik wil het niet horen

Attergal

Hij bedoelt dat het allemaal uitzichtloos is,
Chra
Ook als je niet ziek bent
En daar heeft hij wel gelijk in
Van ons die hier zitten is Kilo de enige die nog
over een toekomst na kan denken

Chra

Toekomst, heb jij dat?
Bolle Latino, die mij niet moest
Godverdomme, wat heb ik me laten kennen - maar
je moest me niet
Ellendige poncho
Koffieplukker
Hoer

Yokram

Chra

Sorry, Attergal - het zijn geloof ik die
medicijnen
Als ze die niet inneemt wordt ze grillig

Chra

Jij hebt een toekomst

En wat ik heb en wat ik niet heb, dat kan je
niet schelen?
Kijk, ik heb ook een toekomst
Hij zit hier, hier onder mijn huid
En een geschiedenis heb ik ook
Die zit daar tegenover me
Die is voorbij, al sleept hij zich nog voort
Iedere ochtend ruik ik, dicht bij zijn lippen,
hoe ook in zijn lichaam de verrotting
voortschrijdt
De keelholte is als een slordig dichtgegooid
graf - vanuit het donker dringt de geur van de
dood zich op
Ga jij maar weg, jongen
Wat kan het mij nog schelen
Carnaval in Rio - weet ik het
Wij hebben het ook leuk, hier

Attergal

Hij gaat trouwen, daar in Santiago
Dat vertelde hij me gisteren pas

Chra

Congratulations

Yokram

't Was dus echt een miskoop

Attergal

't Was een investering

Kilo

I, in Chile
I create my own business
Y voy a casarme, si
She is a girl I've known for a long time

She promised to wait for me - she knew I would
come back
I would not want to stay here
This country is cold water
This country slowly kills

Chra

A girl
Dus toch
Ik wist het wel

Yokram

Hij kon het beoordelen, Chra
Hij had kijk op wie jij bent en wat jij bent
En toen heeft hij nee gezegd

Attergal

Ik vind trouwens dat je er vandaag toch niet zo
heel slecht uitziet

Chra

Dan kijk je niet goed

Attergal

Die medicijnen helpen niet?

Chra

Medicijnen?
Nee
Ik ben een bosbrand die ze met benzine proberen
te blussen
Er valt niets meer te stelpen

Yokram

Dat weten we nog helemaal niet

Chra

We?

Yokram

We, ja

Ik zit elke keer naast je als zo'n dokter weer
wat te zeggen heeft

Chra

't Valt me niet op, moet ik zeggen

Yokram

't Zal je straks wel op gaan vallen, als je nog
zwakker word
Als je iemand nodig hebt om je urine op te
dweilen, wanneer je spieren niets meer tegen
kunnen houden

Chra

Wees jij maar blij dat je weggaat, jongen
Hier is het droevig
Hier hebben we allemaal gif gedronken

Kilo

En todos estos meses
He mirado muy bien
He oído mucho
Aquí, donde se huele la muerte
He tratado de hablar la lengua de ustedes e
intentado hacer lo que
ustedes hacen: buscar donde se encuentran mis
heridas - y arañarlas,
cada día
Todo esto he intentado - pero no soy capaz
Tengo el cuerpo muy ágil - y me imaginaba que mi
mente lo sería
también - aceptando las cosas con facilidad
Pero es diferente

No puedo cambiar
No puedo representar un papel
No puedo ser el niño que ustedes necesitan
No puedo ser la persona que quieren
Y por eso vuelvo
No puedo quedarme
Allá - en la tierra de donde vengo
Tenemos menos
Y la pobreza, la miseria y la represión están
muy cerca - mucho más
cerca que aquí
Pero allá me sentiré libre
Allá vivo con mi mujer
Trabajo
Todo me es conocido porque es el país de mi
juventud
Y de ustedes me acordaré - pero sin
comprenderlos
La felicidad europea no me desvela

Chra

Wat zegt hij nu weer?
Is hij dankbaar?
Heeft hij van je gehouden, Attergal?
Vraagt hij om nog meer geld?
Voelt hij zich misbruikt?
Zijn wij nu ook zijn vrienden?
Zal hij altijd aan ons blijven denken?
Wat zegt hij?
Ik wil het weten
Ach - nee - ik wil het helemaal niet weten
Alles is allang verloren
Ik ga hem nog sneller vergeten dan hij mij

*****

11.

Attergal en Yokram
[Ergens buiten. Het waait hard.]

Attergal

En?

Yokram

Helemaal weg, is ze
Er komt geen geluid meer uit, haar ogen blijven
dicht en ze beweegt niet
Op de een of andere manier doet ze me nog het
meeste aan een slapend dier denken

Attergal

Heb je spijt?

Yokram

Dat hoeft niet
Ik kan haar alles heel goed uitleggen
Ik ga ervan uit dat ze me hoort - en dat ze me
gelijk geeft
Dat ze eindelijk inziet dat ik het ben geweest
die haar al die jaren heeft geholpen om zich
staande te houden
Dat ik haar al die jaren heb verdragen - haar
witte vlees en haar grofheid - telkens weer die
messteek van haar stem en het zware gebonk van
haar redeloze redeneringen

Attergal

Hij zou iets van zich laten horen
Maar dat heeft hij niet gedaan

Yokram

Wat?

Attergal

Kilo

Ik heb zelf mijn e-mailadres in zijn agenda
geschreven

Yokram

Wat heb je?

Sorry - ik ben er even niet bij

Attergal

Kilo is weg - dat weet je toch?

Daar zit ik mee - dat begrijp je toch?

Ik weet wel wat jij denkt - jij bent mijn
vriend, maar toch denk je niets anders dan al
die anderen

Dat het alleen maar om het op-en-neer, heen-en-
weer gaat, bij ons

Dat wij emotioneel gemutileerd zijn en dat we
geen banden kunnen aangaan

Maar ik zeg je dat ik van die jongen heb
gehouden

Als hij 's nachts in het donker bovenop me lag,
dan voelde ik een archaische zwaarte

Dan ging ik terug naar het nog niet geboren
zijn, naar een willoos ronddolen in het vochtige
donker

Yokram

En nu is hij weg

Attergal

En nu is hij weg? Wat is dat nou voor een
opmerking? Wat is dat voor sarcasme?

Yokram

Ik geloof het allemaal wel, echt waar

En ik neem alles ernstig wat je zegt

Maar ik heb mijn eigen gedachten

Attergal

Weet jij al wat hierna komt?

Yokram

Ik kan aan niets meer denken
We beginnen glanzend en we eindigen dof

Attergal

Wat denk je?
Zou ik ooit nog iemand kunnen vinden?
Of ben ik echt de appetijtelijkheid voorbij?

Yokram

Iemand? Iemand anders?
Daarnet zei je nog dat je zo van 'm hield, van
Kilo

Attergal

Heb gehouden - dat is heel wat anders
Hij zit duizend kilometer naar het westen
En hij mailt me niet
Dus wat moet ik?
Een spijkerbroek kopen, in godsnaam dan maar
Al had ik laatst bedacht dat ik daarvoor toch
echt de leeftijd niet meer heb
Een gebleekte en gescheurde spijkerbroek - en
dan maar weer op zoek

Yokram

Op zoek, op zoek...-
Weet je wat Heidegger daarover heeft gezegd?
Ach - nee - laat ook maar
Dat wil jij helemaal niet weten

Attergal

En jij?

Yokram

Ik?

Ik blijf alleen

Ik blijf alleen, met haar

Ik blijf met haar praten, ik blijf met haar
verbonden

Tot aan de dag waarop haar botten in de koude
aarde zijn vergaan

*****